
Stadswerk-bijeenkomst regie openbare ruimte

Tussen afstand en afstandelijkheid

Perfect beheerde openbare ruimte tegen minimale kosten, dat wil natuurlijk iedere gemeente. Maar hoe bereik je dat? Alles op afstand plaatsen, alles in eigen huis houden of een mengvorm? Uit de openhartige verhalen van Gouda, Zoetermeer en Noordwijkerhout tijdens de bijeenkomst van Stadswerk-regio Randstad op 7 december jongstleden waren belangrijke lessen te leren.

Gouda staat in 2006 voor een grote bezuinigingsoperatie. Een onderdeel daarvan is het uitplaatsen van het dagelijks beheer van de openbare ruimte. Met de inzamelaar van afval wordt een contract afgesloten. Wegonderhoud, groen, bebording, waterwegen, riolering, verkeersregelininstallaties (VRI's), kunstwerken, toezicht, meldingen, planning & advies; dit alles wordt op basis van een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) bij deze partij ondergebracht. Ook de medewerkers gaan over. Mede door de baangarantie voor de voormalig gemeentelijke medewerkers staat de DVO qua omvang wel voor tien jaar vast. Ron van Gool, hoofd van de afdeling openbare ruimte: 'Het was een innovatieve en vergaande stap van uitbesteden waar op dat moment nog weinig ervaring mee was opgedaan.'

Nu het werk door een externe partij wordt uitgevoerd, komen ook vragen op zoals: 'Hoe het staat met de kwaliteit, en met de prijsvorming? Hoe kun je dat objectief vaststellen? Kunnen de kunstwerken en VRI's wel goed onderhouden worden op beeldkwaliteit?' Hierover moeten tijdens de looptijd aanvullende afspraken gemaakt worden. Er is ook een tijd van nieuwe bezuinigingen aangebroken. Bovendien willen bewoners en ondernemers meer aan zelfbeheer doen. Deze ruimte biedt het contract niet. Er worden

afspraken gemaakt over de invoering van prestatieafspraken, contractaanpassingen en een bezuiniging. En de looptijd wordt opgerekt. Tegen het eind van de contractperiode wordt de balans opgemaakt: het langjarig totaalcontract sluit niet meer aan bij de gewenste flexibiliteit. Ook hebben andere gemeenten ondertussen positieve ervaringen opgedaan met marktpartijen in andere arrangementen.

Van Gool: 'Terugkijkend denk ik dat we deze ervaring nodig hadden om te bepalen wat we willen. Duidelijk

KRIMPEN AAN DEN IJSSEL

De gemeente Krimpen aan den IJssel was gastvrouw van de bijeenkomst en leverde daarnaast een inhoudelijke bijdrage bij monde van wethouder Marco Oosterwijk. 'Bij regie voeren worden soms twee dingen door elkaar gehaald: afstand en afstandelijkheid. Verder is het belangrijk om sommige dingen in eigen huis te houden, zoals zwerfafvalinzameling. Dit is een onderwerp dat gevoelig ligt bij burgers dus hier moet je direct op kunnen ingrijpen als dat nodig is.'

FOTO: BURO VOOR FYSIEKE ARBEID/ BINDER GROENPROJECTEN

is dat we minder gebonden willen zijn aan langdurige contracten en meer flexibiliteit willen inbouwen, bijvoorbeeld om in te spelen op toenemende burgerbetrokkenheid, koppeling met het sociaal domein en meer gebruik te kunnen maken van de markt. We willen voor onze doorontwikkeling graag leren van ervaringen en innovaties bij andere gemeenten, zoals anderen ook van ons hebben kunnen leren in de afgelopen periode.'

Zoetermeer

Zoetermeer is wellicht een gemeente waar Gouda wat van kan opsteken in haar zoektocht naar een passend arrangement. De voormalige groeikern heeft een traditie opgebouwd in het zoeken naar innovatieve manieren van aanbesteden. Arie Cees de Jong, manager stadsbeheer, zet uiteen waar op dit moment de verkenningen plaatsvinden. 'Zoetermeer heeft, op twee landmeters na, geen uitvoerenden in het beheer in eigen dienst. Het laatste kwart, ofwel 37 personen, is in 2013 overgeplaatst naar aannemer A. Bunnik BV. Dat neemt niet weg dat we nadrukkelijk kunnen stu-

ren, dat we voortdurend in gesprek gaan met de opdrachtnemer en bewoners om naar de beste oplossingen te zoeken. Om de kwaliteit te objectiveren hanteren we een KPI-index (kritische prestatie-indicatoren, red.) op maat. We zoeken continu, en ook hier weer met alle partijen, naar indicatoren om aan de index toe te voegen, zodat de werkelijkheid zo dicht mogelijk wordt benaderd. Door in vier gebieden met vier verschillende opdrachtnemers te werken, kunnen we ook onderlinge vergelijkingen maken. Om de circa twee jaar sluiten we voor één van de gebieden een nieuw contract af waar we de nieuwste inzichten in kunnen verwerken.'

Een andere belangrijke Zoetermeerse innovatie is de transformatie van de bestekstypen. Aanvankelijk waren deze puur beschrijvend of voorschrijvend, later ging het meer over beeldkwaliteit en prestatie, en nu wordt steeds sterker ingezet op effectbestekken, opgezet volgens de contractvorm UAV-gc. De Jong: 'Ook hier moet de opdrachtnemer in gesprek met bewoners om samen vast te stellen wat het gewenste effect is, om vervolgens uit te zoeken hoe dat zo efficiënt mogelijk bereikt kan worden. ➤

FOTO: WWW.NATUURWERKDAG.NL

▲ Groenonderhoud door bewoners in Zoetermeer tijdens de Natuurwerkdag.

Het inbouwen van flexibiliteit is een belangrijke succesfactor

Binnen de regio Bollenstreek is er een samenwerking op het gebied van het beheer en onderhoud aan de openbare ruimte. Het is relevant om de ontwikkelingen in de regiogemeenten te volgen en de verdere ontwikkelingen met elkaar af te stemmen. De komende periode zal verder onderzoek en overleg plaats vinden over het vervolg van deze samenwerking met Meerlanden.

Conclusie

De verhalen uit de verschillende gemeenten maken duidelijk dat het op afstand plaatsen van groenbeheer op uitvoeringsniveau sowieso een gangbare praktijk is. Of het tot het gewenste resultaat leidt, is sterk afhankelijk van hoe het precies wordt ingekleed. Het inbouwen van flexibiliteit is een belangrijke succesfactor. Een contract zou dus regelmatig aangepast moeten kunnen worden aan de hand van de nieuwste inzichten en kansen, zoals burgerbetrokkenheid en Social Return. Ook is het belangrijk om goede beoordelingsindexen te kiezen en deze ook telkens te verfijnen, zodat ze een zo getrouw mogelijk beeld van de werkelijkheid geven. Daarnaast is het zaak om op de juiste manier en afstand te sturen. Via het aandeelhouderschap van een overheidsonderneming is niet altijd de beste manier. Een andere optie is om via de inhoud, in de contractvoorwaarden, als opdrachtgever invloed uit te oefenen. Tenslotte is het van belang om bij 'gevoelige' onderwerpen, zoals zwerfafval, direct te kunnen ingrijpen als gemeente. Het zijn stuk voor stuk bruikbare tips voor de aanwezigen. Dagvoorzitter Eveline Kokx (gemeente Den Haag, bestuurslid Stadswerk) kon dan ook terugkijken op een bijeenkomst die veel kennis en inzicht heeft opgeleverd over een onderwerp dat iedere gemeente bezigt houdt. ●

Ook inzichten rond risicomanagement worden hierin verwerkt.' De Jong geeft een voorbeeld van de verschillende bestekstypen. 'Van een speelveld werd vroeger voorgeschreven dat het 26 keer per jaar gemaaid moest worden. Later werd een maximale graslengte genoemd, en nu is de eis dat het veld bespeelbaar is. Wat als bespeelbaar wordt ervaren, wordt in samenspraak met de buurt bepaald, mede op basis van meldingen en klachten.'

Noordwijkerhout

Ton Lesscher, adviseur openbare ruimte bij Antea Group, neemt het publiek mee naar Noordwijkerhout, daarin bijgestaan door Jeroen Rodenburg, beleidsmedewerker bij die gemeente. Noordwijkerhout, dat al tien jaar volgens het regiemodel werkt, heeft een DVO met Meerlanden, een overheidsonderneming die voor diverse gemeenten in de regio afval inzamelt. Gaandeweg heeft het bedrijf zijn dienstenpakket uitgebreid, vandaar ook dat Noordwijkerhout stapsgewijs DVO's heeft afgesloten voor afvalinzameling, wegonderhoud & onkruidbestrijding en groenonderhoud. De overeenkomsten lopen op 1 januari 2018 af, reden voor de gemeente om een evaluatie op te stellen over de ervaringen. Hieruit kwam onder andere naar voren dat er verbetering mogelijk is in de monitoring van de gestelde prestaties en de kaders van het gestelde takenpakket.